

ภาวัน ปัญญากำพล 2555: การเจริญเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตโดยรวมภาคเกษตรกับความยากจน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร)
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์สุวรรณา ประณีตวาทกุล, Ph.D. 170 หน้า

การพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งจำเป็นในการแก้ไขปัญหาความยากจนของ
ภาคเกษตร ซึ่งปัจจัยสำคัญประเด็นหนึ่งที่มีส่วนช่วยลดความยากจนได้ คือ การเจริญเติบโตของผลผลิตภาพ
การผลิตโดยรวมภาคเกษตร เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในภาคเกษตร
ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่า การเจริญเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตโดยรวมภาคเกษตรจะสามารถลดความ
ยากจนได้หรือไม่ การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเจริญเติบโตของผลผลิตภาพการผลิต
โดยรวมภาคเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อความยากจน ด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบแนวคิดบัญชีการ
เจริญเติบโต โดยใช้ข้อมูลในช่วงปีพ.ศ. 2524-2552 และวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของผล
ผลิตภาพการผลิตโดยรวมภาคเกษตร ด้วยวิธีการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน แบบแบบกำลังสองน้อยที่สุด
รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเจริญเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตโดยรวมภาคเกษตรและปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อ
ความยากจนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ด้วยวิธีการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน แบบความถดถอย
แบบสองชั้น

ผลการศึกษาพบว่า อัตราการเจริญเติบโตของผลผลิตภาคเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ย
ร้อยละ 2.38 ต่อปี ซึ่งมาจากการขยายตัวของปัจจัยแรงงานเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 1.10 ต่อปี แต่หลังจาก
วิกฤตเศรษฐกิจในปีพ.ศ. 2540 จนถึงปีพ.ศ. 2552 การเจริญเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตโดยรวมภาคเกษตรมี
บทบาทมากที่สุดในการเพิ่มอัตราการเจริญเติบโตของผลผลิต มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.93 ต่อปี โดยพบว่า อัตราการ
เติบโตของการลงทุนวิจัยภาคเกษตรของไทย และอัตราการเติบโตด้านการศึกษาของแรงงานในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ เป็นปัจจัยที่สนับสนุนการเจริญเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตโดยรวมภาคเกษตรในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ (TFPG) และ TFPG นี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ลดสัดส่วนคนจนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่า อัตราการเติบโตของพื้นที่ชลประทานเพื่อการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือที่เพิ่มสูงขึ้น และการลดอัตราการเติบโตของหนี้สินเพื่อการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
สามารถช่วยลดสัดส่วนคนจนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยเช่นกัน

ดังนั้นรัฐบาลควรส่งเสริมการศึกษาให้กับแรงงานภาคเกษตร และเพิ่มการลงทุนวิจัยและพัฒนาภาค
เกษตร เพื่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคเกษตรที่ยั่งยืน และสามารถลดความยากจนได้อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้เพื่อลดความยากจนรัฐควรสนับสนุนการเพิ่มพื้นที่ชลประทาน และจัดอบรมการ
บริหารจัดการทางการเงินให้กับเกษตรกรโดยยึดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก